

VITALII SECIKIN: IN MEMORIAM

VITALY SECHKIN: IN MEMORIAM

INNA HATIPOVA⁴⁸,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0003-2745-7978>

CZU 78.071.1(478+477)

780.8:780.616.433.071.4(478)

DOI <https://doi.org/10.55383/ca.19>

Scopul articolului constă în relevarea aportului pianistului, compozitorului și profesorului Vitalii Secikin în dezvoltarea culturii muzicale a Republicii Moldova de la sfârșitul anilor '80 ai secolului XX. Fiind reprezentantul unei familii celebre de muzicieni din Ucraina, Vitalii Secikin a devenit un muzician de seamă, punându-și în valoare talentul de interpret, compozitor și vocația de profesor. În articol sunt dezvăluite principalele momente din viața și calea devenirii artistice a muzicianului, este determinat rolul familiei, școlii și al conservatorului în procesul de acumulare a cunoștințelor și abilităților profesionale. Se apreciază importanța lecțiilor de măiestrie pianistică și componistică desfășurate sub egida profesorilor Nadejda Landesman, Mihail Tiș și Iacov Zac, care i-au oferit cunoștințe de bază în aceste domenii. În baza cercetării materialelor factologice și a relatărilor colegilor, personalități marcante ale vieții culturale, se deduce faptul că Vitalii Secikin a avut un rol incontestabil în dezvoltarea artei muzicale din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: *Vitalii Secikin, pian, muzică pentru pian, creație componistică, activitate pedagogică*

The purpose of the article is to elucidate the contribution of Vitaly Sechkin, a renowned pianist, composer and pedagogue, to the development of the musical culture of Moldova of the late 1980s. A member of a musical dynasty that is well-known in Ukraine, V. Sechkin became one of the remarkable musical figures who combined the talents of a performer, composer and pedagogue. The author presents the major milestones of his life and artistic path, shows the role of his family, school and conservatory in the acquisition of his professional knowledge and skills. The author shows the significance of the piano and composition lessons given to V. Sechkin by the professors Nadezhda Landesman, Mikhail Tits and Yakov Zak, that gave him basic knowledge in these areas. Based on the analysis of factual material and the statements of his colleagues, prominent figures in the cultural life, the author concludes that Vitaly Sechkin played an important role in the development of the musical art of the Republic of Moldova.

Keywords: *Vitaly Sechkin, piano, piano music, composers' creation, pedagogical activity*

Introducere

Vitalii Vasilievici Secikin (1927-1988) a fost un pianist ucrainean, compozitor, personalitate a vieții muzicale, Artist de Onoare al Ucrainei, profesor. În ultimii ani de viață (1984-1988) a locuit și a activat în calitate de profesor la Chișinău, lăsând o amprentă semnificativă în istoria Conservatorului de Stat din Moldova și în cultura muzicală a Republicii Moldova. Începând cu anul 2002, o dată la cinci ani, în diverse săli de concerte din Chișinău sunt organizate de către fratele lui V. Secikin, Mihail Vasilievici Secikin, concerte în memoria acestuia, în cadrul cărora sunt interpretate creațiile pentru pian,

---

⁴⁸ E-mail: hatipovainna@yahoo.com

dar și lucrările vocale și camerale semnate de marele muzician vizat. În diferiți ani, în cadrul acestor evenimente au participat muzicieni renumiți din Republica Moldova, precum A. Strezeva (orgă), B. Dubosarschi (vioară), N. Busuioc (tenor), I. Rivilis (pian), Cvartetul de Coarde al Companiei *Teleradio-Moldova*, precum și elevi și studenți ai instituțiilor de învățământ muzical-artistic din capitală. Articolul de față este conceput ca o comemorare; scopul său este de a prezenta aportul lui V.V. Secikin la dezvoltarea artei muzicale în Republica Moldova.

File din biografia artistică

Vitalii Secikin s-a născut la 5 septembrie 1927 în Harkov, Ucraina. Abilitățile sale muzicale excepționale – o ureche muzicală absolută și o memorie fenomenală – s-au manifestat încă de la o vârstă fragedă și au fost observate de mama sa, Maria Klimentievna Secikina-Zaharcenko, care la rândul ei, fiind pianistă, obișnuia să cânte adesea în prezența fiului său. Ea a devenit primul mentor muzical al viitorului pianist, compozitor și profesor. La vârsta de 6 ani Vitalii Secikin a fost admis la atelierul dedicat copiilor⁴⁹ înzestrați cu talent musical din cadrul Institutului Teatral-Muzical din Harkov (mai târziu Conservatorul din Harkov), la clasa profesoarei Maria Vladimirovna Itighina – una dintre cele mai importante profesoare de pian din Harkov în acea perioadă.

În 1941, părinții lui Vitalii au decis să meargă la Moscova la o consultație cu distinsul pianist și profesor K.N. Igumnov, profesor la Conservatorul din Moscova. După audiție, V. Secikin a fost acceptat la clasa profesorului, însă declanșarea în scurt timp a războiului a făcut imposibilă continuarea studiilor la Moscova, iar familia s-a întors în orașul natal – Harkov.

După ce a absolvit Conservatorul din Harkov, clasa de pian a profesoarei Nadejda Landesman (1947) și cea de compoziție a lui Mihail Dmitrievici Tiț (1950), Vitalii Secikin a decis să urmeze cursurile postuniversitare la Conservatorul de Stat *P.I. Ceaikovski* din Kiev, clasa profesorului Konstantin Nikolaevici Mihailov, pentru a-și îmbunătăți abilitățile interpretative. În 1951, în calitate de student la cursul postuniversitar, V. Secikin a câștigat premiul I la Concursul Internațional de Muzică din cadrul Festivalului Internațional al Tinerilor și Studenților desfășurat la Berlin. Prestația sa de succes la acest festival a marcat debutul unei cariere strălucitoare, cu numeroase turnee în orașele din fosta URSS și din afară. Mai târziu, însă, V. Secikin a mărturisit că prețuia într-un mod special întâlnirile cu compatrioții săi – iubitorii ucraineni de muzică.

După succesul triumfător de la Berlin, Vitalii Secikin își continuă studiile postuniversitare la Conservatorul de Stat *P.I. Ceaikovski* din Moscova în clasa renumitului profesor Iakov Israilevici Zak. Absolvind cursul postuniversitar în 1953, și-a început activitatea didactică ca asistent la catedra *Pian special* din cadrul Conservatorului din Moscova. Unul dintre primii săi studenți a fost renumitul pianist în devenire Dmitrii Bașkirov. În 1957, Vitalii Secikin s-a mutat la Kiev, unde a fost invitat de profesorul Conservatorului de Stat – Konstantin Fiodorovici Dankevici să predea la academie, precum și să susțină concerte pe întreg teritoriul URSS. Descriind personalitatea artistică a lui Vitalii Vasilevici ca pianist concertist, S.L. Dorenski a scris următoarele: „Maniera sa interpretativă se distinge prin claritatea gândirii, gustul impecabil și stăpânirea liberă a întregului arsenal de tehnici pianistice” [1 p. 319].

Ca muzician de înaltă cultură, Vitalii Secikin avea un repertoriu foarte vast, care includea lucrări semnate de J.S. Bach, W.A. Mozart, L. van Beethoven, F. Liszt, F. Chopin, E. Grieg, A. Skriabin, S. Rahmaninov, S. Prokofiev, D. Șostakovici. Pianistul a fost întotdeauna interesat în mod deosebit de

---

⁴⁹ În 1943, pe baza acestui atelier a fost înființată Școala-Internat Secundară Specializată de Muzică din Harkov.

muzica ucraineană contemporană. În programele sale se regăsesc creațiile următorilor compozitori: L. Revutskii, V. Kosenko, A. Ștogarenko, D. Klebanov, I. Șamo ș.a.

În 1976 a fost numit în funcția de profesor la Conservatorul de Stat din Kiev, iar până în 1983 a fost decan al Facultății de Pian. Printre absolvenții săi se numără Ludmila Marțevici, Artistă a Poporului din Ucraina, profesor al Academiei Naționale de Muzică *P.I. Ceaikovski* din Ucraina; Evghenia Basalaeva, solista Filarmonicii Naționale a Ucrainei, Artistă a Poporului din Ucraina; Natalia Nalizko, solista Filarmonicii Naționale a Ucrainei; Mihail Șramko, laureat al concursurilor interrepublicane.

Activitatea artistică la Chișinău

În 1984, pianistul acceptă invitația de a deține funcția de șef al catedrei *Pian special* din cadrul Conservatorului *G. Musicescu* de la Chișinău. Deși au trecut mulți ani, astăzi putem spune cu certitudine că atunci, datorită autorității lui V. Secikin și contribuției sale considerabile la organizarea procesului educational, la crearea unei atmosfere productive în colectivul de profesori și studenți, Departamentul *Pian* al actualei Academii de Muzică, Teatru și Arte Plastice se bucura de o evoluție creativă. Acest lucru a fost menționat pe atunci de membrii catedrei V. Levinzon și M. Șramco: „Înalta autoritate a lui V. Secikin [...] era incontestabilă și indiscutabilă. Și această autoritate se datora multor factori: grandorii spiritului, capacității intelectuale și perspicacității, anvergurii și profunzimii viziunilor muzicale; farmecului unui talent autentic; cumpătării și rigorii combinate cu fermitatea în ceea ce privește valoroasele sale principii; demnității lăuntrice și, în același timp, naturaleții și simplității; consistenței unor judecăți bine gândite și alegerii corecte a cuvintelor folosite; «antidogmatismului»; proporționalității și exigenței cuvintelor sale; și, în sfârșit, înțelegerii veritabile reflectată mai ales în capacitatea de a fi el însuși în orice moment și în orice lucru” [2 p. 67].

La inițiativa șefului de catedră, au început să fie organizate concerte tematice și de totalizare atât a studenților, cât și a profesorilor de pian, precum și turnee pentru studenți la conservatoarele din Kiev, Vilnius și Riga. Aceste manifestări au reprezentat o oportunitate de a face schimb de experiență cu interpreții din alte instituții de învățământ muzical superior. În 1986, un număr mare de studenți pianiști din Moldova au participat la cel de-al VI-lea Concurs Interrepublican (în prezent – Internațional) *M. Ciurlionis* în capitala Lituaniei, Vilnius. Un an mai târziu, un eveniment marcant în viața muzicală a Chișinăului a fost un concert solistic susținut de profesorii conservatorului, organizat la inițiativa lui Vitalii Vasilievici Secikin, care a reflectat potențialul artistic al pianiștilor de la Conservatorul de Stat din Moldova. Acesta a fost un prilej de a demonstra înaltul nivel al abilităților lor profesionale și de a împărtăși experiența practică și aptitudinile interpretative.

Preocupat de activitatea pedagogică, dedicându-și timpul aspectelor organizatorice și metodice, V. Secikin nu și-a întrerupt nicidecum activitatea concertistică: în primăvara anului 1985 a susținut un recital la Sala cu Orgă; în 1986 a interpretat Concertul pentru pian de E. Grieg în *a-moll* cu Orchestra Filarmonicii de Stat din Moldova dirijată de M. Secikin; la 24 octombrie 1987, cu prilejul aniversării a 60 de ani, a susținut un concert solistic în Sala Mare a Filarmonicii. Ca pianist, Vitalii Secikin a fost, fără îndoială, un reprezentant al tradiției interpretative romantice. Întotdeauna a cântat cu inspirație și dăruire, copleșind ascultătorul cu virtuozitate și intensitate emoțională, dar și cu lirism profund în același timp. Pianistul Secikin a fost subtil și ingenios în transmiterea ideilor compozitorului, valorificând la maximum paleta variată a posibilităților expresive ale pianului. A rămas memorabilă interpretarea sa a *Nocturnei* în *F-dur* și a *Studiului* nr. 24 de F. Chopin, a *Studiului Transcendental* în *f-moll* de F. Liszt și a *Barcarolei* de F. Schubert în transcrierea lui F. Liszt.

Activitatea lui componistică nu a fost mai puțin fructuoasă. A scris numeroase lucrări în diverse genuri – de la miniaturi până la concerte pentru pian. Compozitorul a avut un sentiment profund pentru muzica de pian. Pentru acest instrument a semnat două sonate, suita *Tablouri muzicale din Cehoslovacia*, variațiuni, trei preludii, *Dumka*, *Romanță*, *Poem festiv*, trei *Studii-tablouri* și o suită pentru două pianе.

Impresionat de peisajele pitorești ale naturii moldave, V. Secikin a compus, în perioada 1986-1987, la Chișinău, cinci *Preludii-tablouri* [3] pentru pian. Scrise în ultima perioadă a vieții, aceste preludii caracterizează o anumită etapă din evoluția creativă a compozitorului și reprezintă sinteza căutărilor sale în domeniul limbajului muzical, al genurilor și al formelor creațiilor pentru pian. Este foarte probabil ca cele cinci *Preludii-tablouri* să fi fost concepute ca un ciclu, deoarece sunt interconectate în baza principiului tempo-ului și al contrastelor imagistice. Cu toate acestea, fiecare dintre aceste miniaturi are caracteristici individuale și aspecte stilistice proprii. Tema principală a primei piese captivează prin caracterul său tandru, sincer și prin farmecul melodic. Sfera imagistică este definită foarte precis de remarcă incipientă a autorului, *inaferando* (it. – subtil, atingând ușor), folosită pentru prima dată de compozitorul rus Alexandr Skriabin. *Preludiul nr. 2* este o creație de proporții mici cu caracter de *scherzo*. Acest lucru este subînțeles din indicația introductivă a compozitorului – *scherzando molto*. Fiind o lucrare de natură jucăușă și poznașă, atrage atenția prin spiritul său ușor și optimist, prin structura ritmică capricioasă, prin luminozitatea și transparența facturii sale. Cel de-al treilea preludiu se intitulează *Peste Nistru*. Efectele sale cromatice pline de culoare, bogăția straturilor armonice și schimbările tonale frecvente și neașteptate pot fi asociate cu lucrările compozitorilor impresioniști. Imaginea acestui preludiu se distinge prin subtilitatea și spiritualitatea sa deosebită. *Preludiul-tablou nr. 4* se numește *Înainte de furtunii*. Piesa este o lucrare de virtuozitate cu trăsături romantice. Prima mișcare începe cu tema principală, a cărei expresivitate se datorează pasajelor triumfătoare și înălțătoare, constituită din triolete de șaisprezecimi, folosite de compozitor între partidele mâinilor drepte și stângi. Pasajele sugerează asocieri cu rafalele puternice de vânt înainte de începerea unei furtuni și ar trebui să fie interpretate *molto animato e agitato*. Textura și caracterul temei secundare amintesc de celebrul *Preludiu op. 28 nr. 4* de F. Chopin.

Ultimul preludiu este intitulat *Memoria celor căzuți*. Întreaga piesă, de la început până la sfârșit, este scrisă într-o factură unitară, a cărei expresivitate este definită de acorduri în durate de doimi, suprapuse pe o figură ostinato de triluri de optimi în registrul grav. Tema principală care deschide lucrarea poartă un caracter sumbru și trist. Acordurile evocă o analogie cu dangătul clopotelor care însoțesc un cortegiu funebru.

Primul concert de autor al lui V. Secikin a avut loc la 22 mai 1986, în cadrul căruia au fost interpretate piesele cameral-instrumentale, vocale și pentru pian ale marelui muzician. După cum a remarcat L. Reaboșapca: „Prin activitatea sa creatoare, Vitalii Secikin a continuat tradițiile compozitorilor-pianiști din epoca romantismului. A avut, în egală măsură, succes în calitate de compozitor, interpret și profesor. Strălucit pianist concertist, care simțea subtil posibilitățile coloristice ale pianului, în lucrările sale a căutat în permanență noi mijloace de expresie care să corespundă ideilor sale artistice originale” [3 p. 3].

Principiile pedagogice

Vitalii Vasilievici Secikin a lucrat la Conservatorul de Stat din Moldova doar patru ani, de aceea, practic, nu a avut timp să-și formeze propria clasă de studenți. Autoarea acestor rânduri are o părere proprie despre activitatea pedagogică a lui Vitalii Secikin, întrucât a avut ocazia unică de a studia sub

îndrumarea lui timp de trei ani (până la moartea sa tragică de la 3 mai 1988). Vitalii Vasilievici lucra foarte minuțios și îndelung cu studenții săi, uitând de zile de odihnă, vacanțe și sărbători. Acest lucru era primordial în caz că elevul a adus un material bine descifrat atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Profesorul era pasionat de muzică și de descifrarea atentă a textului muzical pentru a descoperi anumite provocări de ordin artistic. Noțiunea de timp își pierdea semnificația reală, iar lecția putea dura câteva ore.

Unul dintre principalele concepte pedagogice ale profesorului era cultivarea deprinderilor de lucru de sine stătător. Deseori, la fel ca și H.G. Neuhaus [5], atunci când interpreta o lucrare, vorbind despre conținutul ei și despre nuanțele de interpretare: calitatea sunetului, atingerea și hașurile, V. Secikin indica ceea ce ar trebui să fie realizat, dar căutarea căilor, găsirea modalităților de a realiza acest lucru, o lăsa pe seama studentului. O astfel de abordare a lucrului pentru acasă încuraja elevul să se implice mai pregnant în procesul de interpretare a materialului muzical, să găsească propriile modalități de exprimare a ideii compozitorului și să își dezvăluie propria înțelegere a muzicii din perspectiva calităților sale individuale. În plus, profesorul nu obosea niciodată să repete că studiul individual stimulează o atitudine responsabilă față de munca depusă, întărește caracterul și capacitățile interpretative.

V.V. Secikin era profund devotat muzicii, lucru pe care îl cerea și de la elevii săi. El nu îi ierta dacă erau leneși sau nepregătiți pentru lecție, chiar dacă acest lucru era cauzat de o stare de sănătate precară sau de probleme personale. Le-a insuflat studenților săi dragostea pentru muzică, loialitatea față de ea. Având o pregătire tehnică strălucită, în timpul lucrului său cu studenții Vitalii Vasilievici acorda o atenție deosebită asupra dezvoltării aparatului pianistic, deoarece credea că îmbunătățirea constantă a abilităților tehnice este o condiție indispensabilă pentru profesionalismul unui pianist-interpret. De aceea, din cabinetul lui, probabil singurul cabinet din conservator, răsunau permanent sunetele gamelor, arpeggiilor și diferitor exerciții. Dacă auzai pe cineva cântând exercițiile lui C. Hanon, J. Brahms sau A. Cortot, puteai spune cu certitudine că acesta este un discipol al lui V. Secikin.

În alegerea programului pentru studenții săi V. Secikin opta pentru lucrări din propriul repertoriu, spre exemplu: *Partita c-moll* de J. S. Bach, sonatele nr. 3, 7, 8, 12, 14, 23 de L. van Beethoven, studiile nr. 1, 2, 3, 4, 12, 14, 18, 22, 23, 24 și *Andante spianato și marea poloneză brillantă* op. 22 de F. Chopin, *Studiile transcendente* de F. Liszt, *Preludiu, coral și fugă* de C. Franck, *Preludiu și fugă în d-moll* de A. Glazunov și *Sonata nr. 7* de S. Prokofiev, concertele pentru pian semnate de L. van Beethoven, E. Grieg și P. I. Ceikovski și mulți alții. Am dori să menționăm un fapt uimitor: la lecțiile sale, profesorul nu folosea deloc partituri. Datorită memoriei sale fantastice, Vitalii Vasilievici putea remarca chiar și cele mai mici greșeli din textul muzical fără a se uita în note. În plus, era întotdeauna la dispoziție pentru a exemplifica din memorie toate episoadele muzicale abordate la lecție, chiar și cele mai dificile pasaje din piesa pe care o studiau împreună cu studentul. Ne amintim cu admirație de interpretările sale spontane ale fragmentelor din *Studiul a-moll* op. 10 nr. 2 de F. Chopin și *Studiul transcendental Lumini rătăcitoare* de F. Liszt.

Concluzii

Trebuie de subliniat că pe parcursul numeroșilor ani de activitate pedagogică, V. Secikin a educat o pleiadă de tineri pianiști. În prezent, cei mai mulți dintre ei activează în instituțiile de învățământ muzical-artistic din Ucraina. Aproximativ zece studenți au studiat la Conservatorul de Stat din Moldova: Taisia Șumerina, Irina Bogataia, Angela Oizboid, Alexandr Cuznețov, Elena Kopețkaia, Irina Zamari, Angela Socolova, Oleg Cașuba și alții. Tuturor elevilor săi, indiferent de talentul lor, s-a străduit să le

transmită o cultură muzicală elevată și un gust artistic rafinat și să le cultive atitudinea față de Muzică ca scop primordial al vieții lor.

Profesorul a adus un aport considerabil la dezvoltarea artei pianistice interpretative și pedagogiei din Republica Moldova. În activitatea sa prolifică în calitate de pianist, compozitor și profesor vădit se distinge linia primară a vieții și activității lui de creație – consacrarea cu devotament în numele muzicii, educării tinerilor interpreți și ascultători de toate vârstele și generațiile. Înregistrările audio cu interpretările sale, amintirile discipolilor și colegilor despre proeminentul muzician, precum și muzica sa de cameră și pentru pian îi captivează până în prezent atât pe muzicienii tineri, cât și pe cei avansați, servind drept exemplu inombrabil de fidelitate artei muzicale, dar activitatea sa multilaterală încă necesită studiu ulterior foarte minuțios.

Referințe bibliografice

1. ГРИГОРЬЕВ, Л., ПЛАТЕК, Я. *Современные пианисты*. Москва: Сов. композитор, 1990.
2. ЛЕВИНЗОН, В., ШРАМКО, М.В. В. Сечкин: пианист, педагог, композитор. В: *Вопросы теории, истории и методики фортепианного искусства*. Отв. ред. С. Циркунова. Кишинев: Штиинца, 1991, с. 58–67.
3. SECİKIN, V. *Cinci preludii-tablouri pentru pian=Пять прелюдов-картин для фортепиано*. Ed. îngr. de I. Hatipova. Chișinău: Pontos, 2014. ISBN 978-9975-51-433-0. ISMN 979-0-3480-0183-8.
4. ХАТИПОВА, И. *Михаил Васильевич Сечкин. Преданность музыке*. Кишинев: Pontos, 2020. ISBN 978-9975-72-492-0.
5. НЕЙГАУЗ, Г. *Об искусстве фортепианной игры: записки педагога*. Москва: Музыка, 1988.